

Nytt dövblindprojekt hos NKCDB

8 november 2023

Foto: NKCDB

Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor, NKCDB, har initierat ett projekt som syftar till att förbättra stödet till personer med dövblindhet när de står inför kommunikationsförändringar. Linda Eriksson, pedagog hos NKCDB, berättar att personer som lever med dövblindhet upplever hinder och utmaningar när det gäller att kommunicera, få tillgång till information och röra sig fritt och säkert.

Med tiden försämras både synen och hörseln hos personer med dövblindhet, vilket kräver att de kontinuerligt måste anpassa och utveckla sina kommunikationsstrategier. Det kan innebära att de måste lära sig nya sätt att kommunicera, övergå från ett kommunikationssätt till ett annat, eller kombinera flera olika metoder. De kan även behöva använda hjälpmedel och dövblindtolkar för att underlätta kommunikationen.

En tidigare kartläggning utförd av NKCDB visade att många yrkespersoner inom habilitering och rehabilitering har svårt att erbjuda adekvat stöd till personer med dövblindhet när det handlar om att förändra deras kommunikationssätt.

I somras genomförde NKCDB intervjuer med 20 personer som lever med dövblindhet för att höra om deras erfarenheter och de stödbehov de har när det gäller att anpassa sitt kommunikationssätt, samt vad de önskar att få för stöd. Under november och december kommer projektet att fortsätta med intervjuer, denna gång med yrkespersoner som arbetar inom habilitering och rehabilitering, inklusive regionernas dövblindteam. Dessa intervjuer kommer att belysa de stödbehov som professionella ser hos personer med dövblindhet och de utmaningar som kan uppstå när det gäller att erbjuda nödvändigt stöd vid kommunikationsförändringar.

Målet med projektet är att öka kunskapen om övergångsprocessen vid kommunikationsförändringar hos personer med förvärvad dövblindhet. Projektet kommer även att identifiera vilka stöd som behövs i denna process och vilka metoder och insatser som är avgörande för att stödja utvecklingen av individuella kommunikationsstrategier. Linda menar att projektet syftar till att ta fram riktlinjer för professionella för att förbättra det stöd som erbjuds vid

kommunikationsförändringar för personer med dövblindhet.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Teckenspråkig målgest i Elfsborg

8 november 2023

Foto: Bildbyrån

Per Frick, 31, spelar i Elfsborgs fotbollslag och har varit skadad en månad. I måndags den 30 oktober gjorde han comeback i det prestigefyllda mötet mot IFK Göteborg och gjorde under matchen ett mål. Pers målgest är en kärleksfull hälsning till sina två barn, Millie och Melwin. Med båda händerna formar han bokstaven "M" och sen gjorde han ILY-gesten (det amerikanska tecknet för I Love You) för att säga "Jag älskar dig". Pers dotter Millie är döv och de har använt teckenspråk sedan hon var liten. Genom denna målgest visar Per sitt stöd och kärlek till sina två barn. Pers gest uppskattas av hans barn och sambon Elina.

Per och hans Elfsborg spelade mot Degerfors igår söndag och fokus var då att säkra SM-guldet i fotbollen. Matchen slutade oavgjort och Elfsborg missade därmed chansen att säkra guldet. I stället avgörs vem som blir svenska mästare under nästa match mot Malmö FF på söndag den 12 november.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

Ny app larmar döva

8 november 2023

Foto: Adobe stock

Döva och hörselskadade medarbetare och gäster på Green Hotell i Tällberg har fått en livräddande följeslagare - en app som larmar dem om brandlarmet sätts i gång. I appen ges en kombination av blinkande ljus, vibrationer och högt ljud vid en nödsituation.

Dania Omar, en döv lokalvårdare på hotellet, är tacksam för denna teknologiska lösning och betonar dess värde: "Det är en trygghet. Jag vet att appen finns i mobilen om det händer någonting när jag jobbar." Appen ger användare som Dania möjlighet att vara medvetna om nödsituationer. Vid brand informerar appen om var uppsamlingsplatsen är.

Appen fungerar i kombination med det befintliga brandlarmet och är inte bara till för personalen utan även tillgänglig för hotellgäster, vilket ökar säkerheten för alla på plats.

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) har påpekat att tillgängligheten till brandlarm för döva och hörselskadade är nästintill obefintlig på många arbetsplatser och i offentliga byggnader. Jenny Ek, kommunikatör på SDR, säger att det är viktigt att inkludera döva: "Döva ska aldrig behöva oroa sig över om de kan överleva en brand på grund av bristande tillgänglighet. Vi ska kunna vistas i byggnader utan att behöva oroa oss för vår säkerhet."

SDR välkomnar initiativ som appen på Green Hotell i Tällberg och uppmanar fler företag och offentliga platser att använda liknande lösningar. SDR vill inte att sådana anpassningar ska vara beroende av ideella insatser och egna initiativ, utan de bör vara en självklar del när man utformar och anpassar tillgängligheten.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

Lägre förtroende för demokratiska val hos personer med funktionsnedsättning

8 november 2023

Foto: Adobe stock

Europaparlamentsvalet sker om åtta månader och enligt en rapport från Göteborgs universitet har personer med funktionsnedsättning lägre förtroende för demokratiska val i Sverige jämfört med den övriga befolkningen.

Rapporten kommer från SOM-institutet vid Göteborgs universitet. SOM står för Samhälle, Opinion och Medier, och är en oberoende undersökningsorganisation vid Göteborgs universitet. Resultatet i rapporten visar att det är 12 % skillnad i förtroende för demokratiska val mellan de som har och inte har funktionsnedsättning. Av de som har funktionsnedsättning har 75 % förtroende för demokratiska val medan de som inte har någon funktionsnedsättning har 87 %. Det innebär att de med funktionsnedsättning har 12 % mindre förtroende än de övriga.

De lägre förtroendeomdömena bland personer med funktionsnedsättning tyder på att de kan uppleva sämre förutsättningar att delta i val och andra demokratiska processer. Historiskt sett har personer med funktionsnedsättning deltagit i lägre grad i allmänna val. Detta kan bero på flera faktorer, inklusive bristande tillgänglighet i vallokaler, otillräcklig information och svårigheter att få rätt stöd vid röstningen.

En undersökning från Statistiska centralbyrån, SCB, som utfördes under de allmänna valen 2022 visade att valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättning var 76 %, jämfört med 87 % bland den övriga befolkningen. En av tio sa att de saknade information om vallokalernas tillgänglighet som till exempel information på teckenspråk och önskade hjälp med att hitta till vallokalen. Dessutom upplevde var sjunde som röstade att tillgängligheten var dålig, med klagomål på höga röstningsbord, små texter på valsedlarna, svårigheter att höra röstmottagarna, brist på teckenspråkstolkning och brist på sittplatser.

För att förbättra situationen arbetar Myndigheten för delaktighet, MFD, aktivt med kommunerna för att öka tillgängligheten i vallokaler. MFD har utvecklat en checklista för kommunernas valnämnder och en informationsfilm som ska öka medvetenheten om hur man kan öka tillgängligheten i vallokaler och bistå väljare med funktionsnedsättning. Målet är att förbättra tillgängligheten och uppmuntra fler personer med funktionsnedsättning att delta i det kommande Europaparlamentsvalet.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Högsta domstolen i Indien stödjer döva

8 november 2023

Foto: Adobe stock

Högsta domstolen i Delhi, Indien kritiserar utbildningsorganisationen Kendriya Vidyalaya Sangathan, KVS, för att de har exkluderat döva och hörselskadade personer från rekryteringsprocessen för lärartjänster. Högsta domstolen har tagit del av KVS rekryteringsannons som publicerades i december 2022. Chefsdomare Satish Chandra Sharma och domare Sanjeev Narula vid Högsta domstolen reagerade på KVS beslut att ignorera relevanta stadgar och myndighetsmeddelanden i sin annons.

Det nationella dövförbundet i Indien ifrågasatte annonsen och lämnade in en petition till Högsta domstolen. Petitionen gicks igenom av Högsta domstolen som via chefsdomaren Satish uttryckte sin besvikelse samt undrade vad KVS har mot personer med hörselnedsättning. Satish berättade att han aldrig hade förväntat sig att KVS, en organisation han personligen hade kopplingar till, skulle agera på detta sätt.

Efter att ha fått information om att rekryteringen redan genomförts, beslutade

Högsta domstolen att uppmana KVS att följa statliga bestämmelser i lagen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som kräver att en viss andel av de anställda ska bestå av personer med funktionsnedsättningar. KVS ligger efter med att tillsätta personal till lediga tjänster och uppmanas därför att se till att dessa anställningar fyller andelen.

KVS försvarade sitt beslut med hänvisning till en intern kommitté som hade avrått från att anställa personer en specifik funktionsnedsättning. Högsta domstolen var dock av åsikten att KVS inte hade rätt att undanta personer med en specifik funktionsnedsättning från rekryteringen då ingen dispens tilldelats dem. Högsta domstolen markerade genom sin kritik att de stödjer inkludering och rättvisa för personer med hörselnedsättning. De markerar också att de anser att lagar och riktlinjer ska följas för att skydda de rättigheter som personer med funktionsnedsättningar har.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

13-åring tolkar åt sin döva föräldrar i Gaza

8 november 2023

Foto: BNN

I hjärtat av Gazaremsan, mitt i rasmassorna och röken från kriget, är 13-åriga Farah Abo Ziada tvungen att fungera som tolk till sin familj. Farahs familj är alla döva utom hon själv.

Farah står inför den svåra uppgiften att översätta krigets verklighet till teckenspråk så att hennes föräldrar och bror kan förstå det som sker under Israels intensiva bombningar mot Gaza. För att hennes familj ska få veta vad som händer följer Farah nyheterna och översätter varje explosion, nyhetsrapport och varningar från grannar till teckenspråk. Trots att Farah kan teckenspråk och kan kommunicera

med sin familj så har hon begränsningar, för det blir allt svårare då nya begrepp kontinuerligt uppstår i och med kriget. Farah försöker lära sig vad de betyder och hur de tecknas via sociala medier och får hjälp av sin mamma.

Farah är ett exempel på de bördor som krig lägger på barn. Hon och hennes 16-åriga bror har inte kunnat gå i skolan sedan konflikten bröt ut. Deras skola används nu som skydd för flyktingar. Farah och hennes familj bor hos sina farföräldrar tillsammans med cirka 150 andra släktingar i två trevåningshus.

Under krig är tillgång till information livsviktig för alla men tillgängligheten förbises ofta under kriget. Farahs familj är inte ensamma om att inte få information från samhället. I Gaza beräknas det finnas cirka 15 000 döva. Tillgång till internet och elektricitet är inte garanterat vilket leder till att döva är mer utsatta eftersom de då inte kan söka efter information på internet. Döva upplever oro över att fastna i bombade hus och inte kunna ropa efter hjälp eller missa viktig information.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

---

600 000 kr extra till Fritte

8 november 2023

Foto: Fritte

Tidigare har Örebro kommun kritiserats för att inte ge lika stora anslag till fritidsgården för teckenspråkiga, Fritte som till de andra fritidsgårdarna för hörande ungdomar i kommunen. Denna kritik har lett till att kommunen nu ökar sitt ekonomiska stöd till Scenit, som driver Fritte, med 600 000 kr.

Enligt ett pressmeddelande från Örebro kommun har kommunen beslutat att öka sitt bidrag till den teckenspråkiga fritidsgården Fritte. Fritidsgården kommer nu kunna ha två heltidsanställda.

Madelene Spinord Semenets, ordförande i Kultur- och fritidsnämnden, uttryckte sin

glädje över beslutet och sade att de har arbetat för att skapa en mer hållbar situation för fritidsgården. Målet är att säkerställa en stabil och fungerande fritidsgård för döva och hörselskadade ungdomar. Kommunen har därför beslutat att finansiera en till heltidstjänst för att möta den ökande efterfrågan.

Vice ordförande i samma nämnd, Alexandra Royal, berättade att Fritte kommer stärkas upp med ytterligare en heltidstjänst enligt budgeten för 2024. Det har framkommit att fritidsgården har stora behov av en till tjänst på grund av ökad besöksfrekvens. Detta extra anslag kommer därför att säkerställa en högre kvalitet och stabilitet i verksamheten.

Fritte kommer nu utöver de två heltidsanställda även kunna ha minst tre personal per kväll, samt kunna genomföra aktiviteter under sommar och möjliggöra kombinationstjänster med andra verksamheter. På sikt kan detta även leda till fler heltidstjänster och ytterligare stabilitet.

Det är en gemensam övertygelse att Fritte är en viktig mötesplats för teckenspråkiga ungdomar i Örebro.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Dövblinde Torbjörn ryter ifrån

8 november 2023

Foto: Torbjörn Svensson, Sophie Petersson

Tvåbarnspappan Torbjörn Svensson beviljades dövblindtolk vid ett jubileum på sin gamla skola i Hässleholm samt vid sin sons födelsedagsfirande på Laserdome i Helsingborg. I tolkbokningen angav Torbjörn Hässleholm C samt Helsingborg C som startplatser för respektive uppdrag, för att få ledsagning från stationen till aktuell plats. En sträcka på ungefär 500 meter vardera. Ledsagningen är något som alltid ingått i tolkuppsdragen tidigare, men nu tvärvänder Tolkcentralen och menar att ledsagning inte längre ingår.

Det känns som att Tolkcentralen har slutat jobba för oss, att de struntar i att vi måste ha varandra. Vad händer?! Jag blev irriterad, frustrerad och undrade varför säger Torbjörn i en intervju med Teckenrapport.

Tolkcentralens enhetschef Veronika Larsson svarade i ett mail till Torbjörn:

Här kommer svar på din fråga om varför vi inte längre kan ledsaga från stationen till uppdraget. Tolkcentralens uppdrag enligt 8 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, är att utföra tolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Tolkcentralen ansvarar inte för hjälpmedel, så som ledsagning, som en kommun inom regionen har ansvar för enligt 12 kap. 5 § HSL.

Ledsagningen från Hässleholm C till skolan skulle alltså bokas separat via kommunen. Torbjörn bokade istället tolk för kommunikation med busschauffören från stationen till skolan, varpå han fick ett nej från Tolkcentralen, som menade att det räknades som ledsagning.

Okej, då vill jag veta om ni menar att det inte räknas som kommunikation när jag vill prata med en hörande busschaufför? Tolkcentralen svarade aldrig mig på den frågan, berättar Torbjörn.

Den 25 oktober fick Torbjörn träffa Veronika personligen, efter ett krav från hans sida. Veronika förtydligade under mötet att ledsagningen innebär stora ekonomiska kostnader, som egentligen är kommunens ansvar.

Jag upplevde inte att hon lyssnade på mig, att hon sa saker som inte är sanna. Till exempel som att det är jättedyrt för tolkcentralen att lägga timmar på ledsagning, vilket också leder till att andra dövblinda går miste om tolktimmar, berättar Torbjörn.

Jag brukar boka tolken fem minuter före och efter ett uppdrag för att lösa ledsagningen, det är en väldigt kort tid och jag vet att jag inte får använda tolken till ledsagning vid exempelvis promenader utan att det måste ske i anslutning till ett tolkupdrag. Det ska ingå i en tolkbokning och den lilla ledsagningen behöver jag för att kunna lösa min delaktighet, tillägger Torbjörn.

Torbjörn har 40 timmars ledsagning varje månad från Helsingborgs kommun, som han prioriterar till tillfällena när han tar promenader, handlar mat eller spelar golf. Att behöva använda dessa timmar till korta 500-meters transportsträckor som från

Helsingborgs C till Laserdome, tycker Torbjörn är rena vansinnet. Han skriver på sin Facebook-sida att han känner det som att Region Skåne "slängde in mig under bussen, med hjärta och själ".

Torbjörn uttrycker: Det finns ingen chans att kommunen jobbar med så korta ledsagningar. Då tänker Tolkcentralen att de kan fakturera kommunen för timmarna men jag vet att kommunen inte vill det för att det är för dyrt.

Torbjörn är också orolig att sådana fakturor från Tolkcentralen till kommunen ska påverka hans nuvarande ledsagningstimmar negativt.

Torbjörn funderar vidare, hur det ska gå för dem som inte har beviljats ledsagning via kommunen, sådana som Sophie. Hur ska de kunna ta sig dit där dövblindtolken finns om de inte har rätt till ledsagning? Ett onödigt moment 22 som uppstår när kommuner och regioner inte kan samarbeta, som resulterar i mer utanförskap för dövblinda.

Dövblinda idag har svårt att beviljas ledsagning från sina respektive kommuner, något som Sophie Petersson upplevt. Hennes 20 ledsagningstimmar per månad drogs bort när hon flyttade till Linköping. Anledningen var att en ny ansökan måste göras när man flyttar till en ny kommun. Den nya ansökan som Sophie gjorde avslogs och hon står idag helt utan ledsagning. Anledningen till avslaget var att Sophie antas kunna klara sig själv i hemmet och att hon klarar att jobba på heltid. Sophie menar att ja, hemma klarar hon sig, ledsagningen behöver hon utanför hemmet och på arbetsplatsen.

Från Höganäs kommun har Torbjörn 20 timmars kontaktperson i månaden, som enbart används till tid med barnen. Timmar som förut varit fler men som minskats. Torbjörn överklagade beslutet till förvaltningsrätten, som avslog överklagan och står på kommunens sida. Torbjörn anmälde kommunen till IVO för misskötsel, men anmälan avslogs då de hänvisade till förvaltningsrätten. Torbjörns yngsta son Hugo, 7 år, frågade Torbjörn "Vill de inte att vi ska ses, pappa?".

Tolkcentralen måste sluta ändra på reglerna av ekonomiska skäl och i stället jobba uppåt och påverka politiker och tjänstemän så att de kan fixa mer pengar. Fem minuter här och fem minuter där, blir till slut fler regler och mer begränsningar. Jag vill inte leva så, jag måste vara delaktig i samhälle, jag måste få känna att jag får tolk för jag har *rätt* att få tolk och jag har *rätt* att få vara en del av samhället, avslutar Torbjörn.

Maria Norberg

nyhet@teckenbro.com

Fördjupning: Eugenik

8 november 2023

Stockholms Dövas Förening tillsammans med Dövas Kulturarv och Allmänna arvsfonden har producerat åtta informationsfilmer med dövtermer. Filmerna kan ses med svensk undertext. Eugenik är den sjunde av de åtta dövtermerna.

Döva tolkar på teaterscenen i Irland

8 november 2023

Foto: Adobe stock

I Irland har ett projekt satsat på att göra teatern mer tillgänglig och inkluderande för döva. Projektet heter ISL Deaf Translations Project, där ISL är en förkortning för Irish Sign Language.

Konstnären och dövtolken Lianne Quigley har i projektet lett ett team som erbjudit tolkade föreställningar av tre olika produktioner. Produktionerna var föreställningarna "Hothouse," "This is You" och "Once in a Lifetime."

Tolkarna bestod av två döva och fyra hörande tolkar. I projektet inkluderas de döva tolkarna som aktiva deltagare på scenen. Det var Lianne som tog initiativet till projektet. Hon är döv och växte upp med ISL som sitt första språk. Många hörande teckenspråkstolkare har, till skillnad från döva tolkar, ISL som sitt andra språk.

Denna metod kräver noggranna förberedelser och samarbete. Tolkarna studerade manuset i veckor och hittade tillsammans passande ISL-tecken och uttryck för att förmedla varje karaktärs fysiska egenskaper och nyanser. Under föreställningen satt de hörande tolkarna framför de döva tolkarna på scenen och bistod med signaler för innehåll och tempo i föreställningen. Detta sätt att använda dövtolkar på scenen i stället för att använda hörande teckenspråkstolkar visade sig vara framgångsrikt. Döva teaterbesökare uppskattade och hyllade det arbete som tolkarna gjorde.

Projektet uppmärksammades av Dublin Fringe Festival. Festivalchefen David Francis Moore tror att detta sätt att tolka föreställningar kommer att utvecklas och hoppas att det blir en del av hur teatersällskap skapar och presenterar sina verk. Festivalen planerar att leverera fler tolkade föreställningar i framtiden.

För Lianne är projektet viktigt för att främja tillgänglighet och inkludering. Hon betonade vikten av att sprida medvetenhet om denna tolkningsmetod på scenen. Projektet har öppnat nya dörrar för teater vad gäller inkludering och tillgänglighet.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com